

(३८१)

संत संत सब कोई कहे, संत समूदर पार;
अनल पंखका को एक हय, पंखका कोट हजार ।

(३८२)

सुराका तो दल नहि, चंदनका बन नांहि;
सब समुद्र मोति नहि, युं हरिजन जग मांहि ।

(३८३)

एक धडी आधी घडी, भाव भजनमें जाय;
सत संगम पलहि भली, जमका धका न खाय ।

(३८४)

कबीर, सेवा दो भली, एक संत एक राम,
राम हय दाता मुक्तिका, संत जपावे नाम ।

(३८५)

निराकार हरि रूप हय, प्रेम प्रीत सों सेव;
जो मांगे आकारको, तो संतो प्रत्यक्ष देव ।

(३८६)

संत वृक्ष हरिनाम फळ, सतगुरु शब्द बिचार;
ऐसे हरिजन ना हते, तो जळ मरते संसार ।

सन्यासी विशे (३८७)

केशो कहां बिगाडयो, जो मुंडे सो बार ?
मनको काहे न मुंडियो, जामे बिषयहि बिकार ।

(३८८)

मन मयाशी मुंडिये, केशहि मुंडे काहे ?
जो किया सो मनहि किया, केश किया कछु नाहे ।

(३८९)

स्वांग पेहरं शुरा भया, दुनिया खाइ खुंद;
जो सेरी सत् निकसें, सो तो राखे मुंड ।

(३९०)

हाथसें माळा फिरे, पर हिरदा डामाडुल;
पग तो पालामे गला, मानं न लागे शुल ।

(३९१)

माला पेहरे मन सुखी, तांसे कछु न होय;
मन मालाकु फेरते, जुग उज्याला होय ।

(३९२)

माला पेहरे कोन गून, मनकी दुबधा न जाय;
मन माला कर राखीये, हरि चरन चित लाय ।

(३९३)

मनका मस्तक मुंड ले, काम क्रोधका केश;
जो ये पांचो परमोघ ले, तो चेला सबहि देश ।

(३९४)

माला तिलक बनायके, धरम बिचारा नाहि;
माला बिचारी क्या करे, मेल रहा मन मांहि ।

(३९५)

मुंड मुडावत दिन हि गया, अजहु न मिल्या राम;
राम बिचारा क्या करे, मनके और हि काम ?

(३९६)

काष्ट काटके माला किनी, मांहे परोया सूत;
माला बिचारी क्या करे, जो फेरनहार कपुत ?

(३९७)

माला तिलक तो भेख हय, राम भक्ति कछु ओर;
कहे कबीर जीने पेहेरया, पांचो राखो ठोर ।

(३९८)

माला तो मनकी भली, ओर संसारी भेख;
माला पेहरे मन सुखी, तो बोहरा के घर देख ।

(३९९)

माला मुजसे लर पडी, काहे फिरावे मोहे;
जो दिल फेरें आपनां, तो राम मिल्लावुं तोहे ।

(४००)

भरम न भागा जीवका, अनन्त धराये भेख;
सत् गुरु समजा बाहेरा, अंतर रहा अलेख ।

(४०१)

तनको जोगी सब करे, मनको करे न कोय;
मनको जोगी जो करे, सो गुरु बाळक होय ।

(४०२)

मन मेला तन उजळा, बगला कपटी अंग;
ताते तो कउवा भला, तन मन एकही रंग ।

(४०३)

कविता कोटी कोट हय, सिरके मुंडे कोट;
मनके मुंडे देख कर, ता संग लिजे ओट ।

(४०४)

माथां मूँछ मुंडाय के, काया घाटम घोट;
मनको काहे न मुंडिये, जामे सबहि खोट ?

मन के बारेमें (४०५)

मन मेरा पंखी भया, जहां तहां उड जाय;
जहां जैसी संगत करे, तहां तैसा फळ खाय ।

(४०६)

मन माता मन दुबला, मन पानी मन लाय;
मनको जैसी उपजे, मन तैसा हो जाय ।

(४०७)

मन मरकट बन बन फिरे, नेक न कहेरावे;
राम नाम बांधा बिना, जीत भावे तित जाय ।

(४०८)

मन मरकट मन चातुरी, मन राजा मन रंक;
जो मन हरजीकों मिले, तो हरजी मिले निःशंक ।

(४०९)

मन पंखी बिन पंखका, लख जोजन ऊड लाय;
मन भावे ताको मिले, घटमें आंन समाय ।

(४१०)

सात समुद्रकी एक लहेर, ओर मनकी लहेर अनेक;
कोई एक हरिजन उबरा, डुबी नाव अनेक ।

(४११)

मनका बहोत रंग हय, तल तल जैसा होय;
एका रंग जो रहे, तो कोटी मधे कोय ।

(४१२)

कबू मन गगन चढे, कबू जाय पाताळ;
कबू मन वरकता दिसे, कबू पाडे जंजाळ ।

(४१३)

मनकी हारे हार हय, और मनकी जीते जीत;
परब्रह्म जो पाइए, तो मनहि होय प्रतित ।

(४१४)

कबीर ! मन तो एक हय, भावे तहां बिलमांय;
भावे हरि भक्ति करे, भावे बिषे कमाय ।

(४१५)

कोट करम पलमें करे, ए मन बिख्या स्वाद;
सत् गुरु शब्द माने नहि, जनम गमाया खाद ।

(४१६)

कबीर ! मन बिकारे पडा, गया स्वादके साथ;
गुटका खाया जबरका, अब क्युं आवे हाथ ?

(४१७)

पहेले राख न जानिया, अब क्युं आवे हाथ;
पड गया रता धुरा, बेपारीओ साथ ।

(४१८)

मन सब पर अस्वार हय, पेंडा करे अनन्त;
मनहि पर अस्वार रहे, को एक बिरला संत ।

(४१९)

कबीर ! मन मरतक भया, दुर्बळ भया शरीर;
पेन्डे लागा हरि फिरें, युं कहे दास कबीर ।

(४२०)

मन पानीकी प्रीतडी, पडा जो कपटी लोन;
खंड खंड हो गया, बहोर मिलावे कोन ?

(४२१)

कागड केरी नावडी और पानी केरा गंग;
कहे कबीर कैसे तिरुं, पांच कुसंगी संग ।

(४२२)

सांधे इंद्रिय प्रबलको, जेइसें उठे उपाध;
मन राजा बेहेकावतें, पांचो बडे असाध ।

(४२३)

काया देवळ मन धजा, बिषय लहेर फिराय,
मनके चलते तन चले, ताका सर्वस्व जाय ।

(४२४)

मन चले तो चलने दे, फिर फिर नाम लगाय;
मन चलतें तन थंभ हय, ताका कछु न जाय ।

(४२५)

मन गया ता जाने दे, मत जाने दे शरीर;
बिन चिल्ले चढि कमांन, किन बिध लागे तिर ?

(४२६)

मन मनता मन मार दे, राखो घटमें घोहेर;
जबहि चाले पुंठ दे, तो अंकुश दे दे फेर ।

(४२७)

या मन अटक्यो बावरो, राखो घटमें धहेर;
मन ममतामे गल चले, तो अंकुश दे दे फेर ।

(४२८)

मेरा मन मकरंद था, करता बहु बिगार;
अब सूंधा हो मारग चला, हरि आगे हम लार ।

(४२९)

मन मारी मेंदा करु, तनकी पाडुं खाल;
जीभ्याका टुकडा करुं, जो हरि बिन काढे स्वाल ।

(४३०)

मन दिया उने सब दिया, मनकि गेल शरीर;
तन मन दे उबरन भयें, हरिको दास कबीर ।

(४३१)

जो तन मांहि मन धरें, मन धर निर्मळ होय;
साहेब सों सनमुख रहें, तो फिर बाळक होय ।

(४३२)

तनकु मन मिलता नाहि, तो होता तनका भंग;
रहेता काला बोर ज्युं, चढे ना दुजा रंग ।

(४३३)

काम हय त्यां राम नहि, राम नहि त्यां काम;
दोनो एक जा क्युं रहे, काम राम एक ठाम ?

(४३४)

हिरदा भित्तर आरसी, मुख देखा न जाय;
मुख तो तबहि देखीयें, जब मनकी दुबधा जाय ।

(४३५)

चंचळ मनवा चेत रे, सुतो कयां अज्ञान;
जब धर जम ले जायेगा, पडा रहेगा म्यान ।

(४३६)

तनका वेरी को नहि, जो मन शितल होय;
तुं आपाको डाल दे, तो दया करे सब कोय ।

(४३७)

तन मन दिया तो भली करी, डारा शिरका भार;
कब कहे जो में दिया, दो बहोंत सहेगा मार ।

(४३८)

मन ठहेरा तब जानिये, अनसूज सबे सुजाय;
ज्युं अंधियारे भवनमें, दिपक बार दिखाय ।

(४३९)

कबीर ! मन परबोध ले, आपहि ले उपदेश;
जो अे पांचो वश करो, तो शिष्य होय सब देश ।

(४४०)

मन कपडा मेला भया, इनमें बहोत बिगार;
ये मन कैसे धोइयें, सन्तो करो बिचार ?

(४४१)

सत गुरु धोभि ज्ञान जल, साबु सरजन हार;
सुरत शिलापर धाइऐ, निकसैं जोत अपार ।

(४४२)

कबीर ! कायाकों झगो, साइ साबुन नाम;
रामहि राम पोकारतां धोया पांचो ठाम ।

(४४३)

कबीर ! मन निश्चल करो, गोविंदके गुण गाय;
निश्चल बिना न पाईये, कोटीक करो उपाय ।

(४४४)

भक्त द्वार हय सांकडा, राई दसमा भाग;
मनहि जब रावत हो रहा, तो क्युं कर शके समाय ?

(४४५)

राइ बातां बिसवा, फिर बिसनका बिस;
औसो मनवा जो करें, तहि मिले जगदिश ।

(४४६)

मन गोरख मन गोविंदा, मनहु औघट होय;
जो मन राखे जतन कर, तो आपे करता सोय ।

(४४७)

जब तक आश शरीरकी, निर्भय भया न जाय;
काया माया मन तजें, चौपट रहा बजाय ।

(४४८)

मन राजा मन रंक हय, मन कायर मन सुर;
सुन्य शिखरपर मन रहे, मस्तक आवे नुर ।

(४४९)

तेरी जोतमें मन धरें, मन घर होय पतंग;
आपा खोये हरि मिले, तुज मिल्या रहे रंग ।

(४५०)

दोरी लागी भय गया, मत पाये विश्राम;
चित्त चोंटा हरि नामसों, मिट गया सबहि काम ।

(४५१)

ये मन हरि चरणे चला, माया मोहसैं छुट;
बे हद मांहि घर किया, काळ रहा शिर कुट ।

(४५२)

ये मन थाकी थीर भया, पग बिन चले न पंथ;
एकज अक्षर अलेखका, थाके कोटी ग्रंथ ।

(४५३)

मेरा मन सुमरे रामको, मनमे राम समाय;
मनहि जब राम हो रहा, तो शिश नमावुं काय ?

(४५४)

तुं तुं करता तुं भया, तुं मांहि रहे समाय;
तुं मांहि मन मिला रहा, अब मन अंत न जाय ।

(४५५)

तुं तुं करता तुं भया, मुंजसे रहि न “हुं”;
वारी फेरुं नाम पर, जीत देखु तित “तुं” ।

(४५६)

शब्द शब्द कहा करो, शब्द के हाथ न पांव;
एक शब्द ओखड करे, एक शब्द करे घाव ।

(४५७)

एक शब्द सुख रास हय, एक शब्द दुःख रास;
एक शब्द बंधन कटे, एक शब्दे परे फांस ।

(४५८)

एक शब्द सु प्यार हय, एक शब्द कु प्यार;
एक शब्दे सब दुश्मन, एक शब्दे सब यार ।

(४५९)

शब्द ऐसा बोलिये, तनका आपा खोय;
औरनकों शितल करे, आपनको सुख होय ।

(४६०)

शितल शब्द उच्चारीयें, अहम आनियें नांहि;
तेरा प्रीतम तुजमे बसैं, दुश्मन बी तुंज मांहि ।

(४६१)

जे शब्दे दुःख ना लगें, सोहि शब्द उच्चार;
तस् मिटी शितल भया, सोहि शब्द तत्सार ।

(४६२)

शब्द सरिखा धन नहि, जो कोई जाने बोल;
हिरा तो दामे मिले, पर शब्द न आवे मोल ।

(४६३)

कठन बचन बिखसे बुरा, जार करे सब छार;
संत बचन शितल सदा, बरखे अमृत धार ।

(४६४)

कउवे किसका धन हरा, कोयल किसको देत ?
मिठा शब्द सुनायके, जग अपना कर लेत ।

(४६५)

मिठा सबसे बोलीये, सुख उपजे कछु ओर,
ऐहि वशीकरण मंत्र हय, तजीये बचन कठोर ।

(४६६)

गम समान भोजन नहि, जो कोइ गमको खाय;
अमरिख गम खाइया, दुरवासा विर लाय ।

(४६७)

जीभ्या जीने वश करी, तिने वश किया जेहांन;
नहि तो अवगुण ऊपजे, कहे सब संत सुजाण ।

(४६८)

शब्द शब्द बहु आंतरा, सार शब्द चित देय;
जो शब्दे हरि मिले, सोहि शब्द ग्रहि लेय ।

(४६९)

शब्द बहोत हि सुन्या, पर मिटा न मनका मोह;
पारस तक पहोता नहि, तब लग लाहाका लोह ।

(४७०)

शब्द हमारा सत् हय, तुम मत जाय सरक;
मोक्ष मुक्त फळ चाहो, तो शब्दको लेओ परख ।

(४७१)

शब्द मारे मर गर्यें, शब्दे छोडा राज;
जीने शब्द विवेक किया, ताका सरिया काज ।

(४७२)

शब्द शब्द सब कोइ कहे, वोह तो शब्द विदेह;
जीभ्यापर आवे नहि, निरख परख कर ले ।

(४७३)

शब्द बिनां सुरता आंधळी, कहो कहां को जाय;
द्वार न आवे शब्दका, फिर फिर भटका खाय ।

(४७४)

एक शब्द गुरु देवका, ताका अनन्त बिचार;
थाके मुनीजन पंडिता, भेद न पावे पार ।

(४७५)

बेद थके ब्रह्मा थके, थकिया शंकर शेष;
गिताकोबी गम नहि, जहां सद्गुरुका ऊपदेश ।

(४७६)

परखो द्वार शब्दका, जो गुरु कहें बिचार,
बिना शब्द कछु ना मिले, देखो नयन निहार ।

(४७७)

होठ कंठ हाले नहि, जीभ्या न नाम ऊच्चार;
गुप्त शब्द जो खेले, कोई कोई हंस हमार ।

(४७८)

लोहा चुंबक प्रीत हय, लोहा लेत उठाय,
ऐसा शब्द कबीरका, काळसें लेत छोडाय ।

कार्य के बारे मे (४७९)

कहेता हय करता नहि, मुंहका बडा लबार;
काला मुंह ले जायगा, साहेबके दरबार ।

(४८०)

कथनी कथी तो क्या भया, करणी नहि कराय ?
कालबुतका कोट जयुं, देखत हि देह जाय ।

(४८१)

कहेना मिठी खांडसी, करना बिखकी लोय;
ज्युं कहेनी त्युं रहेनी रहे, तो बिखका अमृत होय ।

(४८२)

जैसी बांनी मुख कहे, तैसी चाले नाहि;
मनुष्य नहि ए स्वान हय, बांधे जमपुर जाहि ।

(४८३)

कथनी बकनी छोड दे, रहेनीसे चित्त लाय;
निरखी निर पीयें बिनां, कबहु प्यास न जाय ।

(४८४)

कथते बकते पच गये, मूरख कोट हजार,
कथनी काची पड गई, रहेनी रहि सो सार ।

(४८५)

जैसी बांनी मुख कहे, तैसी चाले चाल;
साहेब संग लागा रहे, तबहि होय नेहाल ।

(४८६)

कथनी कथे सो पुत हमारा, बेद पढे सो नाती;
रहेणी रहे सो गुरु हमारा, हम हय ताकें साथी ।

(४८७)

कुल करणी छुटे नहि, ज्ञानहि कथे अगाध;
कहे कबीर ता दासकों, मुख देखे अपराध ।

(४८८)

रहेणी के मेदानमें, कथनी आवे जाय;
कथनी पिसे पिसनां, रहेणी अमल कमाय ।

(४८९)

अहरनकी चोरी करे, करे सुइ को दांन;
ऊंचा चढ कर देखते, कैतिक दूर विमांन ?

(४९०)

मनमाहिं फुला फिरे, करता हुं मय धरम;
कोट करम सिरपे धरे, ऐक न चिने ब्रह्म ।

(४९१)

तिरथ चला नहानेको, मन मेला चित चोर;
एकहु पाप न उतारा, लाया मन दस ओर ।

(४९२)

नाह्ये धोये क्या भयो, मनको मेल न जाय;
मिन सदा जलमें रहे, धोवे कलंध न जाय ।

(४९३)

जैसी करणी आपकी, तैसाहि फळ ले;
कुन्डे करम कमायके, सांइयां दोष न दे ।

(४९४)

राम झरुखे बेठके, सबका मुजरा लेत;
जीनकि जैसी चाकरी, तिनको तैसा देत ।

(४९५)

साहेबके दरबारमें, साचेको सिरपाव;
जुठा तमाचा खायगा, क्या रंक क्या राव ।

(४९६)

सांइयां के दरबारमे, कमी कछु हय नांहि;
बंदा मोज ना पावहि, तो चुक चाकरी मांहि ।

(४९७)

साहेबके दरबारमे, क्यां कर पावे दाद;
पहेले काम बुरा करे, बाद करे फरियाद ।

(४९८)

दाता नहि एक सम, सब कोइका देत;
हाथ कुंभ जीसका जैसा, तैसाहि भर लेत ।

(४९९)

करताके तो गुण घणे, अवगुण एके नांहि;
जो दिल खोजुं आपनां, सब अवगुण मुज मांहि ।

(५००)

जो तोको कांटा बुवे, तोको तुं बो फुल;
तोका फुलपे फुल हय, वाको कांटा सुल ।

(५०१)

आपत भले ठगाइए, ओर न ठगिये कोय;
आप ठगाये सुख उपजे, पर ठगिया दुःख होय ।

(५०२)

कहेता हूं कहे जात हूं, देता हूं हेला;
गुरुकी करणी गुरु तिरें, ओर चेलाकी चेला ।

(५०३)

कबीर ! हम घर किया, गल कटांके पास;
करेगा सो पावेगा, तुं क्युं फिरे उदास ?

(५०४)

एक हमारी शिख सुन, जो तुं हुवा हय शेख;
करं करं तु क्या कहे, क्या कया किया हय देख ?

(५०५)

जब तुं आयो जगतमें, लोक हसे तुं रोय;
ऐसी करणी ना करो, के पिछे हसे कोय ।

(५०६)

जैसी कथनी में कथी, तैसी कथे न कोय;
करणीसें साहेब मिले, कथनी जुठी होय ।

(५०७)

ना कछु किया ना कर शका, न करने जोग शरीर;
जो कुछ किया सो हरि किया, ताते भयें कबीर ।

(५०८)

साच बराबर तप नहि, जुठ बराबर पाप;
जाके हृदय साच हय, ताके हृदय आप ।

(५०९)

ब्राह्मण गुरु जगतके, संतनके गुरु नाहि;
उलट पलट कर डुबया, चार बेदके मांहि ।

(५१०)

चार बेद पढवो करे, हरिसे नाहि हेत,
माल कबीरा ले गया, पंडित दुंडे खेत ।

(५११)

पढि गुनी पाठक भयें, समजाया सब संसार;
आपन तो समजे नहि, वृथा गया अवतार ।

(५१२)

पढि गुनि ब्राह्मण भयें, किर्ती भइ संसार;
बस्तुकी समजन नहि, जयुं खर चंदन भार ।

(५१३)

पढत गुनत रोगी भयें, बडया बहोत अभिमान;
भित्तर ताप जगतकी, घडि न पडती शान ।

(५१४)

पढें गुंने सब बेदको, समजे नहि गमार;
आशा लागी भरमकी, ज्युं करोलियाकी जार ।

(५१५)

पंडित पढते बेदको, पुस्तक हसति लाड;
भक्ति न जाणी रामकी, सबे परिक्षा बाद ।

(५१६)

पढते गुनते जनम गयो, आशा लागी हेत;
खोया बीज कुमतने, गयाज निर्फळ खेत ।

(५१७)

संसकृतहि पंडित कहे, बहोत करे अभिमान;
भाषा जानके तर्क करे, सो नर मुंढ अज्ञान ।

(५१८)

आतम् द्रष्ट जाने नहि, नाहवो प्रातःकाल;
लोक लाज लियो रहे, लागो भरम कपाल ।

(५१९)

तिरथ वृत सब करे, उंडे पानी नहाय;
राम नाम नहि जपे, काळ ग्रासे जाय ।

(५२०)

काशी कांठे घर करे, नहावे निर्मळ नीर;
मुक्त नहि हरिनाम बिन, युं कहे दास कबीर ।

(५२१)

मछिया तो कुलंधियां, बसें हय गंगा तीर;
धोवे कुलंध न जाय, राम न कहे शरीर ।

(५२२)

जप तप तिरथ सब करे, घडि न छांडे ध्यान;
कहे कबीर भक्ति बिना, कबू न होय कल्यांन ।

(५२३)

को ऐक ब्राह्मन मशकरा, वाको न दिजे दांन;
कुटुंब सहित नर्के चला, साथ लिये जजमान ।

(५२४)

कबीर ! पंडितकी कथा, जैसी चोरकी नाव;
सुन कर बेठे आंधळा, भावे तहां बिलमाव ।

(५२५)

काम क्रोध मद लोभकी, जलबग मनमें खान;
तबलग पंडित मुखहि, कबीर एक समान ।

(५२६)

पढ पढ ओर समजावहि, न खोजे आप शरीर;
आपहि संशयमे पडा, युं कहे दास कबीर ।

(५२७)

चतुराइ पोपट पढि, पडा सो पिंजर मांहि;
फिर परमोघे ओरको, आपण समजे नाहि ।

(५२८)

हरिगुण गावे हरखके, हिंरदे कपट न जाय;
आपन तो समजे नहि, ओरहि ज्ञान सुनाय ।

(५२९)

चतुराई चुले पडो, ज्ञानको जमरा खाओ;
भाव भक्ति समजे नहि, जान पनो जल जाओ ।

(५३०)

लीखनां पढनां चातुरी, ऐ सब बातां सहेल;
काम दहन मन वशकरन, गगन चढन मुशकेल ।

(५३१)

ज्ञानी गाथा बहु मिले, कवि पंडित अनेक;
राम राता ओर इंद्रि जीता, कोटी मधे एक ।

(५३२)

तारा मंडळ बेठके, चंद्र बडाई खाय;
ऊदय भया जब सुर्यका, सब तारा छुप जाय ।

(५३३)

कुल मारग छोडा नहि, रहा मायामे मोह;
पारस तो परसा नहि, रहा लोहका लोह ।

(५३४)

पोथी पढ पढ जग मुवा, पंडित भया न कोय;
अढाई अक्षर प्रेमका, पढे सो पंडित होय ।

(५३५)

आत्म तत् जाने नहि, कोटी कथे ज्ञान;
तारे तिमर भागे नहि, जबलग उगे न भांन ।

(५३६)

में जानुं पढवो भलो, पढनेसे भलो योग;
राम नामसे दिल मिला, भलेही निंदे लोग ।

(५३७)

सज्जनका घर ओर हय, औरोंका घर ओर;
समज्या पिछे जानिये, राम बसे सब ठोर ।

(५३८)

अजहु तेरा सब मिटे, जो गुरु मुख पावे भेद;
पंडित पास न बेठिये, बेठ न सुनिये बेद ।

(५३९)

कबीर ! ए संसारकु, समजावुं कई बार;
पुछज पकडे भेंसको, उतरा चाहे पार ।

(५४०)

राश पराई राखतां, खाया घरका खेत;
ओरोंकुं परमोघतां, मुंहपे पडसी रेत ।

(५४१)

मन मथुरा दिल द्वारका, काया काशी जान;
दसमें द्वारे हय देहरा, तामे जोत पिछात ।

(५४२)

हरि हि सबको भजे, हरकों भजे न कोय,
जब लग आश शरीरकी, तब लगदास न होय ।

अज्ञानी के बारेमें (५४३)

उजड घरमें बैठके, किसका लिजे नाम ?
साकुंथके संग बैठके, कयुं कर पावे राम ?

(५४४)

साकुंथ साकुंथ कहा करो, फिट साकुथको नाम;
तेहिसे सुवर भलो, चोखो रखे गाम ।

(५४५)

हरिजनकी कुतियां भली, बुरी साकुंथकी माय;
वोह बेठी हरिगुन सुने, वां निंदा करत दिन जाय ।

(५४६)

हरिजनकी लातां भली, बुरी साकुथकी बात;
लातोमें सुख उपजे, बाते इज्जत जात ।

(५४७)

साकुंथ भलेहि सरज्या, पर निंदा करंत;
परको पार उतारके, आपहि नर्क परंत ।

(५४८)

जे रीती संतो तजे, मुंढ ताहि ललचाय;
नर खाय कर डारे, तो स्वांन स्वाद ले खाय ।

(५४९)

हरिजन आवत देखके, मोंहडो सुक गयो;
भाव भक्ति समज्यो नहि, मुख चुक गयो ।

(५५०)

मखियां चंदन पर हें, जहां रस मिले तहां जाय;
पापी सुने न हरि कथा, उंघे के उठ जाय ।

(५५१)

भक्त् भगवंत एक हय, बुजत नहि अज्ञान;
शिश न नावे संतको, बहोत करे अभिमान ।

(५५२)

पुर्व जनमके भागसे, मिले संतको जोग;
कहे कबीर समजे नहि, फिर फिर इच्छे भोग ।

(५५३)

जहां जैसी संगत करे, तहां तैसा फल खाय;
हरिमारग तो कठन हय, क्युं कर पेठा जाय ?

असल स्वभाव केबारे में (५५४)

ज्ञानीको ज्ञानी मिले, तब रसकी लुटा लूट;
ज्ञानीको अज्ञानी मिले, तो होय बडी माथाकूट ।

(५५५)

काजळ तजे न श्यामता, मुखटा तजे न स्वेत;
दुरिजन तजे ना कुठिलता, सज्जन तजे ना हेत ।

(५५६)

हरदी जरदी ना तजे, खटरस तजे न आम;
गुणीजन गुनको न तजे, अवगुण तजे न गुलाम ।

(५५७)

दुरिजनकी करुणा बुरी, भलो सज्जनको त्रास;
सुरज जब गरमी करे, तब बरसनकी आस ।

(५५८)

कछु कहा निंच न छेडीये, भलो न वाको संग;
पथर डारे किचमें, ते उछली बिगाडे अंग ।

(५५९)

खुडिया तो धरति खमे, काट खमे वनराय;
कठंन बचन तो साधु खमे, दरिया नीर समाय ।

(५६०)

तरवर कदी न फळ भखे, नदी न संचे नीर;
परमारथ के कारने, संतो घसे शरीर ।

(५६१)

तरवर सरवर संतजन, चौथा बरसे मेह;
परमारथ के कारने, चारो धर्या देह ।

(५६२)

चंदा सुरज चलत न दिसे, बढत न दिसे बेल;
हरिजन हर भजता न दिसे, ए कुदरतका खेल ।

(५६३)

साध सती ओर सुरवा, ज्ञानी ओर गजदंत;
ए तो निनकसे बहोर हि, जो जुग अनंत ।

(५६४)

भगत् बीज पलटे नहि, जुग जाय अनंत;
जहां जाय तहां अवतरे, तोय संतका संत ।

(५६५)

दाघज लगा नीलका, सो मन साबु धोय;
कोट कल्प तक समजाइए, कउवा हंस न होय ।

(५६६)

कपटी कदी ना ओधरे, सो साधन को संग;
मुज पखाले गंगमें, ज्युं भीजे त्युं तंग ।

(५६७)

सज्जनसे सज्जन मिले, होवे दो दो बात;
गधासे गधा मिले, खावे दो दो लात ।

(५६८)

जो जाको गुन जानत, तो ताको गुन लेत;
कोयल आमली खात हय, काग लंबोरी लेत ।

(५६९)

खांड पडी जो रेतमे, किडी हो कर खाय;
कुंजर कहाडी ना शके, जो कोटी करे उपाय ।

(५७०)

जामे जीतनी बुद्धि, तितना वोह कर बताय;
वाको बुरा न मानिये, बहोत कहांसे लाय ?

(५७१)

जल ज्युं प्यारी माछली, लोभी प्यारा दाम;
मात प्यारा बाळका, भकित प्यारी राम ।

(५७२)

चातुरको चिन्ता घनी, नहि मुखको लाज;
सर अवसर जाने नहि, पेट भरेंसे काज ।

(५७३)

कंचनको कछु ना लागे, अग्नि न किडा खाय;
बुरा भला हो वैश्रवा, कदी न नर्के जाय ।

(५७४)

बहेता पानी निर्मला, बन्धा गन्धा होय;
साधु तो रमता भला, दाघ न लागे कोय ।

(५७५)

इश्क खुन्नस खांसी, ओर पिये मधपांन;
ए सब छुपाया न छुपे, प्रगट होय निदांन ।

(५७६)

प्रीत पुरानी न होत हय, जो उत्तमसे लग;
सो बरस जलमे रहे, पथ्थरा न छोडे अग ।

(५७७)

जैसा अन्नजळ खाइए, तैसाहि मन होय;
जैसा पानी पिजीए, तैसी बांनी होय ।

(५७८)

जैसा घट तैसा मता, घट घट ओर स्वभाव;
जा घट हार न जीत हय, ता घट ब्रह्मा समाव ।

(५७९)

सुनीये गुनकी बांता, अवगुण लिजीये नाय;
हंस क्षीरकु ग्रहत हय, नीर सो त्यागे जाय ।

(५८०)

कामी, क्रोधी, लालची, इनसे भकित न होय;
भक्ति करे कोई सुरवा, जो जात वरन कुल खोय ।